

STORTINGET

Representantforslag 189 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene **Kirsti Bergstø, Kari Elisabeth Kaski, Marian Hussein, Grete Wold og Kathy Lie**

Dokument 8:189 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Kari Elisabeth Kaski, Marian Hussein, Grete Wold og Kathy Lie om å rette opp i regelverket for uføre og stenge uførefella

Til Stortinget

Bakgrunn

Uførefor reformen hadde til hensikt å senke terskelen for å delta i arbeidslivet for uføre som kunne jobbe noe. Da uførefor reformen ble vedtatt i 2011, var det enighet om at folk skulle komme omtrent likt økonomisk ut. Det har blitt avdekket flere brudd på intensjonen i uførefor reformen siden den ble innført i 2015. Da alle uføre skulle flyttes fra gammel til ny uføretrygd i 2015, valgte regjeringen bestående av Høyre og Fremskrittspartiet å gjøre omregningen på en sånn måte at veldig mange tapte penger. Det viste seg at om lag 127 000 uførepensjonister ifølge anslagene fra 2015 fra Skattedirektoratet ville få en nedgang i nettoinntekt etter omleggingen, dvs. 40 pst. av uførepensjonistene. Disse menneskene har fortsatt ikke fått en kompensasjon for det de tapte på endringene i uførefor reformen. På toppen av dette opplevde mange uføre å tape rettighetene til andre ytelser, som for eksempel bostøtte, kommunale tilbud som fysioterapi eller liknende, fordi beløpet på brutto-utbetalingene økte, selv om nettoinntekten deres var like lav som før. Det er på høy tid å ta tak i de urettferdige utslagene av omregningsmodellen som fulgte i omleggingen til ny uføreordning.

Mange arbeidsfolk i Norge opplever også å havne i den såkalte «uførefella». Dette skyldes at regelverket er lagt opp slik at dersom man er ufør i en lavere grad enn 50 pst. og mottar en ytelse fra en pensjonskasse, kan man potensielt tape flere hundretusen. Dersom man har mulighet til å jobbe mer enn 50 pst., kan man søke gradert uføretrygd fra KLP eller andre pensjonskasser, mens man må være minst 50 pst. ufør for å motta uføretrygd fra Nav. Hvis man senere skulle bli sjuk eller ikke har mulighet til å arbeide mer enn 50 pst., og dermed får innvilget uføretrygd fra Nav, vil ytelsen fra pensjonskassen ikke være en del av beregningsgrunnlaget til Nav. Da risikerer folk som har stått i arbeidslivet i årevis, å havne i uførefella, hvor Nav kun beregner uføretrygden basert på stillingsandelen man stod i. Det er viktig å sikre ressurser i Nav og tilretteleggelse for deltakelse i arbeidslivet for uføretrygdede som ønsker og har mulighet til å jobbe ved siden uføreytelsen. Mange strekker seg veldig langt for å jobbe så mye som mulig så lenge som mulig, og det må derfor tas grep for å tilrettelegge for at folk som makter å jobbe mer enn 50 pst., ikke havner i uførefella.

Flere viktige yrkesgrupper i offentlig sektor, som hjelpepleiere, sykepleiere, renholdere, politi og brannkonstabler, har særaldersgrenser. Dette er ofte fysisk krevende yrker. Særaldersgrenser er derfor satt for å ivareta samfunnets interesser. Særaldersgrensene blir kompensert for med særlige ordninger for den enkelte gruppe. I tillegg er mange av yrkene fysisk krevende for den enkelte å stå i fram til 67 år eller høyere. Dette vises også i statistikken, hvor mange blir uføre før de når pensjonsalder. De som jobber i noen av samfunnets aller viktigste yrker, risikerer altså å bli syke og uføre av jobben. Da er det viktig at samfunnet sørger for at hver enkelt har et sikkerhetsnett som fanger dem opp om de

Beriktiget

skulle være så uheldige å bli uføre, enten det er snakk om belastningsskader eller andre yrkesskader. Dessverre fungerer ikke sikkerhetsnettet for alle. Hvis man blir ufør i yrker med særaldersgrenser, risikerer man at man taper store summer i perioden fra man skulle gått av med pensjon på grunn av særaldersgrensen, og fram til 67 år. Så godt som alle nye uførepensjonister etter 1. januar 2015 med særaldersgrense, som allerede har gått over til alderspensjon fra tjenstepensjonsordningen, har fått redusert pensjon. Dette tallet vil vokse framover, med mindre det gjøres endringer. Dette er en så uforståelig regel at det er grunn til å tvile på at konsekvensene er tilsiktet. Det er derfor nødvendig med raske endringer for å unngå at mennesker som har utført viktige jobber for samfunnet, ender opp med å tape store summer på grunn av en feil. Regjeringen bør snarest utforme en forskrift som sikrer denne gruppen uføre en verdig behandling.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen evaluere og utrede effektene av uførefor reformen, både når det gjelder ytelsenivå, forholdet til andre inntektsavhengige ytelser og forholdet til tjenstepensjoner, og komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige endringer.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med nødvendige endringer for å stenge uførefella. Folk som er uføre i lavere grad enn 50 pst. med ytelse fra en pensjonskasse, må få ytelsen fra pensjonskassen som en del av beregningsgrunnlaget fra Nav dersom de senere blir over 50 pst. uføre.
3. Stortinget ber regjeringen så snart som mulig utarbeide en forskrift som sikrer at uføre fra yrkesgrupper med særaldersgrenser ikke får samordnet bort store summer fra særaldersgrensen fram til 67 år.

6. april 2022

Kirsti Bergstø

Kari Elisabeth Kaski

Marian Hussein

Grete Wold

Kathy Lie